

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס' 51/ו

מישיבת ועדת הכספים, מיום א', י"ד באדר א'
תשי"ט, 22.2.59, בשעה 16.15.

=====

נכחו: חברי הוועדה:
י. גורי - היו"ר
מ. חזני
ז. סוזאייב
ש. דיין
מ. קלמר

סוזמנים:
מר סורוקר - מטעם האוצר
מר שרון -
מר אבולעפיה -

מר בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום: חוק התקציב לשנת 1959/60

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

גביות ע"ח ריבית -

ריבית ממפעלי הדואר, ריבית ממפעלי התחבורה

מ. קלמר: האם עד היום מפעלי הדואר והתחבורה משלמים רק ריבית ולא משלמים סכומים על חשבון הקרן? ואם כן - מה הסיבה?

מר סורוקר: אסביר את טעמי הריבית באופן מעשי. משרד הדואר, בהתאם לאומדן התקציב לשנה הבאה, תהיינה לו הכנסות והוצאות בסך 54 מיליון ל"י. הסכום שמשרד הדואר מוציא לפעולותיו באופן שוטף הוא בערך 31 מיליון ל"י. עוד כ-24 מיליון ל"י משלם משרד הדואר לא עבור הוצאותיו השוטפות אלא עבור פנסיה; מאחר שמפעל הדואר הוא מפעל עסקי, ואנחנו רואים אותו כמפעל עסקי, משלם המשרד תשלומים, לפי החשבון האקטוארי שעשו למשרד הממשלה מה שווה הפנסיה ושאר התנאים הסוציאליים. תשלומים אלה מבוצעים בשיעור 25% מהמשכורת. זה שווה לתנאים הסוציאליים שמקבל עובד מדינה כתשלומים עבור פנסיה, וזה מחושב לפי הגיל הממוצע של העובדים.

תשלומי הריבית. משרד הדואר משלם ריבית של 7% עבור השקעות הממשלה בדואר ובמידה שהוא מחזיר סכומים על חשבון ההשקעות סכום הריבית קטן. עם זאת יש מדי שנה בשנה השקעה של 12 מיליון ל"י חדשים בתוך מפעלי הדואר.

מ. קלמר: האם הדואר מחזיר סכומים על-חשבון ההשקעות?

מר סורוקר: הרבה מאד. השנה יחזירו 6.5 מיליון ל"י.

הרכוש של מפעלי הדואר, שהושקע בו עד היום, שווה כ-71.4 מיליון ל"י - אם לחשב את כל ההשקעות לפי 1.8 ל"י הדולר. ההחזרות שמשרד הדואר החזיר מתקרבות ל-54 מיליון ל"י.

היו"ר י. גורי: יש שתי צורות של החזרות. הדואר החזיר לא רק על-ידי פרעון ההלוואה, קרן וריבית, אלא גם בצורה אחרת: הוא כיסה את הגרעון של הרכבת והמדינה השתמשה בו לתקציב הפיתוח. אני מבין שהסכום של 54 מיליון ל"י כולל החזרות בשתי הצורות.

הריבית בסך 1,955,000 מחושבת לפי ריבית של 7% על יתרת החוב לאוצר. האוצר מעמיד גם הון חוזר לרשות הדואר בסך של 10 מיליון ל"י וגם על סכום זה נלקחת ריבית מהדואר.

נוסף לזה משלם הדואר תמלוגים. שיעור התמלוגים נקבע בהתאם להכנסות מהשירות הבולאי. עבור השירות הבולאי ועבור העובדה שיש לדואר מונופול בשירותי הדואר גובה המדינה אחוזים מסויימים. סכום זה מתמלוגים, כפי שאתם רואים בסעיף 34, מסתכם ב-8 מיליון ל"י.

במפעלי הדואר מכניסות למעשה שתי יחידות בלבד: שירות הטלפונים, והשירות הבולאי. שירות המברקים מאזן פחות או יותר את עצמו. אולם שירות הדואר נמצא עד היום הזה, גם אחרי ההעלאה, בדפיצית של 20% - אם לעשות חשבון אמת.

בתקציב הפיתוח מופיע החזר על חשבון ההשקעות. זה מיועד להקטנת החובות על חשבון חובות חוץ והקטנת חובות האוצר - הסכומים שהאוצר נתן לדואר. אנחנו מבדילים בין היתרה האבסולוטית ובין ההחזר לפי החשבון. ההחזר לפי חשבון הבלאי נעשה על-ידי חישוב תקופת הבלאי של הרכוש שישנו בידי הדואר.

ז. סוזאייב: בעמוד 8 ישנו סעיף, הכנסות ממפעלי הדואר: על חשבון בלאי 2.5 מיליון.

מר סורוקר: אם אני עושה חשבון רווח של הדואר 2.5 מיליון אלה הם הוצאה של הדואר על חשבון בלאי.

ז. סוזאייב: אני מביט מנקודת ראות הממשלה המקממת את הדואר.

מר סורוקר: אם אתה רוצה את החשבון האמתי, אתה צריך לקחת בחשבון שהממשלה מקבלת בחזרה בנטו כ-14 מיליון, שזהו סכום התמלוגים, שהממשלה מקבלת מהדואר בזכות המונופול שהיא מסרה לו, פלוס החזר על חשבון ההשקעות. נוסף לזה האוצר מקבל, עבור ריבית ופנסיה, סכום נוסף של 9 מיליון ל"י. אני הדגשתי שמתוך 54 מיליון ל"י שהדואר מוציא כ-30 מיליון הם להוצאות שוטפות ו-24 מיליון זה תשלומים שהוא מחזיר.

מ. קלמר: האם הסכום של 2.5 מיליון, על חשבון בלאי נכנס לקרן מיוחדת?

מר סורוקר: קרן הבלאי היא באוצר. אנחנו סורידים סכום זה מההשקעות, אנחנו מכניסים אותו לסך הכל.

מ. קלמר: האם לא היה יותר טוב לייסד קרן מיוחדת לחימוש הרכוש?

מר סורוקר: הדיון בקשר לפיתוח הדואר אינו בהתאם לרווחים שהוא צובר אלא בהתאם לצרכים האבסולוטיים ולאפשרויות האבסולוטיות. השיקול להשקיע נקבע לפי הצורך ולפי האלטרנטיבות של ההשקעות האחרות.

מ. קלמר: אילו היתה קרן מיוחדת אפשר היה לעשות את המימון ביתר קלות.

מר סורוקר: כל זמן שאתה מסכים על העיקרון שההשקעה אינה מותנית דווקא ברווחים של הדואר, זה לא משנה. בדברי ההסבר ישנו מאזן מפורט של הדואר. שם תמצאו תשובה להרבה שאלות שמענינות אתכם.

ש. דיין: האם יש עוד ישובים שאין בהם טלפון?

מר סורוקר: על שאלות כאלה יוכלו להשיב באי-כוח

בסעיף ריבית ממפעלי התחבורה, כשם שהסברתי בסעיף מפעלי הדואר, חישוב הריבית נעשה גם כן לפי גודל ההשקעה בכל מפעל ומפעל. גודל ההשקעה נקבע לפי סך כל הסכומים שהושקעו, לפי שער של 1.8 ל"י הדולר.

ז. סוזאייב:
אני מבין מדבריך שחלק מההשקעות נעשו בשער נמוך מ-1.8 ל"י הדולר.

מר סורוקר:
כן. זוהי פעולה מאזנית של הממשלה. הממשלה עושה זאת לשם ידיעה אמיתית של העסקים. אבל זה לא מופיע בתקציב והממשלה לא קיבלה יותר כסף בתוקף העובדה שהפכה חלק מההשקעות לשער של 1.8 ל"י הדולר, אלא היא עושה זאת כדי להראות את המאזן האמתי והחשבון האמתי של המפעלים.

ז. סוזאייב:
אבל את הבלאי חושבים לפי 1.8 ל"י.

מר סורוקר:
כן.

ז. סוזאייב:
יוצא שהממשלה תקבל יותר מאשר השקיעה בזמנו.

מר סורוקר:
נכון, אבל החשבון המאזני של הרכוש קובע ולא החשבון התקציבי. ואם יכולות להיות פרובלימות במסק פרטי המשלם הכנסה פה אין פרובלימות כאלה.

נמל חיפה

מר סורוקר:
סך כל ההוצאות של נמל חיפה מסתכמות השנה בערך ב-18 מיליון ל"י. אם אתם רוצים לדעת את כל התעריפים שהיו בהוגים השנה תוכלו לקבל אינפורמציה על-כך בעת הדיון על משרד התחבורה.

מתוך סכום זה של כ-18 מיליון ל"י כ-13.5 מיליון ל"י מוצאים עבור הפעלת הנמל, כלומר תשלום משכורת לפקידים, שירות המיטענים וכו'. לתשלומים מיוחדים מיועד סכום של כ-4.8 מיליון ל"י. הסכומים לשלומים מיוחדים מיועדים לתשלום בלאי, לפי הקריטריונים השונים (סכום זה מסתכם ב-1.9 מיליון ל"י, הפחתה על חשבון הבלאי). בעמוד על תקציב הפיתוח לנמל חיפה יהיה עודף הכנסה של 1.25 מיליון ל"י מעל להוצאות הנמל לתיפעול ולתשלומים על חשבון הון. הרווח הזה מופיע בעודף ההכנסה של הנמל.

מ. חזני:
מדוע עודף ההכנסות מנמל חיפה יהיה קטן בשנה הבאה מאשר בשנה השוטפת?

מר סורוקר:
משום ששיעורי התעריפים לא עלו כגודל ההתייקרות.

נמל יפן

מר סורוקר:
כפי שאמרתי קודם הממשלה גובה ריבית גם על חשבון ההשקעות וגם על חשבון ההון החוזר שהיא נותנת. כלומר, אם בנמל יש מחסנים אנחנו מחייבים אותם בריבית המגיעה מהם. זאת אנחנו עושים כדי לדעת את ההיקף האמתי של פעולת הנמל.

לגבי נמל יפו אין לי מה להוסיף. אני רק רוצה לציין שעובדי הנמל אינם נחשבים כעובדי המדינה, לכן אין שם הפרשות לקרן פנסיה ותגמולים, נוסף להפרשות שיש במשכורת עובדי הנמל, שזה בהסכם עם מועצת פועלי תל-אביב.

היו"ר י. גורי:
האם העובדים אינם תובעים להיות עובדי המדינה?

מ. סורוקר:

הם תובעים.

מ. שרון:

למעשה מצבם טוב יותר מאשר מצב עובדי המדינה.

רכבת

מ. סורוקר:

תקציב הרכבת לשנה הבאה מסתכם, לפי חישובים, בגרעון של 5.25 מיליון ל"י. סכך כל התנועה, המחזור של הרכבת, הסתכם בכ-15 מיליון ל"י. הרכבת כמעט מאזנת את הוצאותיה השוטפות, אבל היא לא מאזנת את ההוצאות לפנסיה, לריבית ולבלאי, וזה מסתכם בכ-5.25 מיליון ל"י. את הסעיף הזה תמצאו בצד ההוצאות, השתתפות בתקציב הרכבת ב-5.25 מיליון ל"י. זהו הסכום שהרכבת היתה צריכה לשלם עבור פנסיה, ריבית ובלאי ושהיא אינה משלמת.

הינ'ר י. גורי:

לפי איזה עיקרון אתם חושבים את הבלאי?

מ. סורוקר:

הרבו של המסילה נחשב ל-50 או ל-100 שנה. הוא טעון רק החזקה שוטפת, שמתבטאת בשפיכת חצץ איפה שזה נחוץ, והרכבת עושה זאת מתקציבה השוטף. ארמנו שאת ההשקעה היסודית בתוך התווי אנחנו מוחקים. אשר לפסים הבלאי מחושב לפי התנאים המקובלים, לפי הקביעה הבינלאומית שישנה לגבי רכבות. בדברי ההסבר יש הסבר מלא לגבי כל חישובי הבלאי והריבית. יש שם גם חישוב מדוייק על סך כל הון הרכבת לאחר ההפחתות וההחזרות.

מ. קלמר:

מה החשבון הכולל של כל מפעלי התחבורה?

מ. סורוקר:

בסך הכל מפעלי התחבורה לא מרוויחים, הם מפסידים אם לעשות את ההוצאה האמיתית של המשק.

מ. קלמר:

ז.א. עד היום משרד התחבורה לא מחזיק את עצמו.

מ. סורוקר:

לא, בגלל הגרעון ברכבת.

ש. דיין:

מדוע לא מעלים את המחירים?

מ. סורוקר:

הייתי רוצה לשאלה זו נגיע בשעה שיבוא מנהל משרד התחבורה. אז תוכלו לדון על שאלת התעריפים.

הכנסות שונות -

רווחי בנק ישראל

ז. סוזאייב:

מדוע ירדו רווחי הבנק בו בזמן שעלו חובות הממשלה לבנק?

מ. סורוקר:

חלק ניכר מהרווחים השוטפים ושל ריבית יותר גבוה יכנס למקדמות המלווה.

סיבה שניה: עלו ההוצאות האדמיניסטרטיביות של הבנק בגלל בניית הקומה שלהם בירושלים.

זהירים באומדנים.

הינ'ר י. גורי:

האם בנק ישראל רואה את ההשקעות שלו כהוצאות? אם הוא יבנה בנין גדול לא

מ. סורוקר:

כך הוא רואה זאת.

ז. סוזאייב:

מי מאשר את תקציב הבנק?

מ. סורוקר:

אינני יודע איפה מתאשר תקציב הבנק. יש לו ועדה מיעצת. על כל פנים הוא

לא מתאשר על-ידי הממשלה.

מ. בזק:

השאלה היא אם הוא צריך להעביר לאוצר את הרווחים לאחר ההוצאות השוטפות או

לאחר ההשקעות.

מ. סורוקר:

בנק ישראל הוא אוטונומיה. אנחנו לא מתערבים בזה.

היו"ר י. גורי:

בחוק לא כתוב שהבנק מעביר לממשלה מה שנשאר לו אלא כתוב: עודף הרווחים. משק הממשלה והעיריות מתנהל על בסיס אחר מאשר משק הבנק. אם עיריה בונה בנין היא רושמת את כל הסכום כהוצאה, מה שאין כן בנק, המתנהל על יסוד מסחרי. כאשר הוא משקיע הוא לא רושם זאת על-חשבון הוצאות.

ז. סוזאייב:

האם בנק ישראל משלם מס הכנסה?

מ. סורוקר:

אני חושב שלא.

רווחי המחלקה למלוות חוץ

מ. סורוקר:

באוצר ישנה מחלקה של מלוות חוץ שהוקמה לשם טיפול במלוות מיוחדים שערכה להם הממשלה, כגון מלוות מהבנק ליצוא וליבוא של ארצות הברית, או מלוות חוץ מיוחדים אחרים שהממשלה מקבלת ומעבירה לקליינטים. בדרך-כלל המחלקה הזו העבירה ממנה את כל הטיפול בכל המלוות איפה שאין צורך בהתערבות הממשלה. המלוות הצרפתי האחרון, למשל, הועבר לטיפולם של הבנקים. המחלקה מטפלת רק במלוות מיוחדים, איפה שנחוצה והכרחית התערבות הממשלה מחינת המלוות. הריבית שהמחלקה גובה מהיבואן עבור הטיפול וכל הכרוך בו נע בין חצי אחוז ל-1.5 אחוז או מכסימום 2 אחוז.

מ. קלמר:

איך היא קובעת את אחוז הריבית - חצי אחוז או 1.5 אחוז?

מ. סורוקר:

בהתאם לצורת הטיפול. בניח שמביאים טרקטורים; הטיפול כאן פשוט, אין בעיות של רשימות וספציפיקציות. לעומת זאת אם מביאים פח, פה יש יותר פרובלימות ודוקומנטים וספציפיקציות. במקרה השני יגבו ריבית קצת יותר גבוהה.

אם אנחנו מקבלים מלוות חוץ מיוחד - בערבות הממשלה - אשר נועד למטרה ספציפית, כגון המלוות מהבנק ליצוא וליבוא בארצות הברית, הוא מוכרח לעבור את טיפולה של המחלקה. אבל בכל מקום שאנחנו יכולים להשתמש מזה, למשל המלוות הצרפתי שניתן אמנם בערבות הממשלה אבל אינו צמוד לסוג סחורות מסויים, מעבירים את הטיפול לבנקים.

מ. קלמר:

כאשר הממשלה מביאה טרקטור היא לא מווייחה מזה?

מ. סורוקר:

רק אם יש היטל על סוג הסחורה שהיא מביאה. אם יש מכס מקבל הסחורה משלם מכס כמו כולם, אבל אין היטל על המחירים. הממשלה בכלל משתמטת מטיפול בדברים אלה. היא מתערבת רק כאשר עליה לדווח אחר-כך אין נוצל המלוות.

מ. קלמר:

הריבית הטכסימלית היא 1.5%?

מ. סורוקר:

2% עד עכשיו.

כמה עולה החזקת המחלקה הזו?

מ. חזני:

צמצמו את המחלקה הזו מ-29 עובדים ל-18. ההחזקה עולה כ-100 אלף ל"י.

מר שרון:

אם הממשלה לא מחפשת מקור הכנסה בפעולה זו למה היא צריכה להרוויח חצי מיליון ל"י?

מ. חזני:

מר טרוסקר:
לא יתכן שמי שיקנה טרקטור שהובא במסגרת המלווה של הבנק ליצוא ויבוא ירוויח לעופת מי שיקנה במסגרת המלווה הצרפתי, שם הטיפול נעשה באמצעות הבנקים. אנחנו מוכרחים להשוות את מחיר הסחורה למחירי השוק ואיננו יכולים ליצור מחיר עדיף שיביא לידי אפליה.

האם אי-אפשר להוזיל את הטרקטור באותו חצי מיליון?

מ. חזני:

מר טרוסקר:
היבוא של טרקטורים לשנה מסתכם ב-2.1 מיליון דולר, מתוך זה כ-700 אלף דולר קניות באירופה והיתר בארצות הברית, כדי לנצל את המלווה מהבנק ליצוא וליבוא, שניתן למטרות מסויימות. ישנה ועדה הקובעת את סוג הטרקטור שעל החקלאי לקבל בהתאם לאדמתו ולצרכיו (טרקטור קטרפילר, על שדרת, או על גלגלים). אילו היבוא של טרקטורים מארצות הברית, שאנחנו מטפלים בו, היה יותר זול מאשר היבוא מאירופה, כל אחד היה רוצה לקבל טרקטור אמריקני וזה היה יוצר אפליה.

הכנסות מנכסי המדינה

הכוונה להכנסות מנכסים התפוסים על-ידי גופים ציבוריים או עובדי ממשלה. למשל,

מר טרוסקר:

דירות שרד.

תרומות, עזבונות ושונוות

הכוונה להכנסות שהמדינה מקבלת בגלל הסיבות הרשומות בטעיף.

מר טרוסקר:

האם יש איזה מקרים בולטים שאתה יכול לציין, של מתן עזבון לממשלה?

מ. קלמר:

לאפוסטרופוס הכללי משאירים עזבון למדינה; כמו-כן יש הקדשים, קרנות מסויימות

מר טרוסקר:

וכל מיני הכנסות מסוג זה.

יש נכסים במדינה, וגם בתחומי הרשויות המקומיות, שאין להם בעלות או שהבעלות

הינדל י. גורדי:

נעלמה לאחר סלחמת העולם השנייה ולא ידוע למי שיך הנכס. קיים חוק התיישנות הקובע שאחרי תקופה מסויימת הנכס עובר או לרשות הרשות המקומית או לרשות המדינה. אני מתכוון בעיקר לנכסים שהיו שייכים ליהודי הגולה.

אבודק ואודיע לך.

מר טרוסקר:

החזרות על השבון תקציבי שנים קודמות

אתן דוגמה: נניח שמשרד מסויים בונה בנין ולצורך זה הוקצב לו סכום של 100 אלף ל"י. הוא העביר את ההקצבה למע"ץ אך מע"ץ ביצעה עבודה על 50 אלף ל"י בלבד ו-50 אלף לא נוצלו. יש הכרח להחזיר הקצבה זו לתקציב מחדש. החוזרים על השבון התקציביים של השנים הקודמות מופיעים בטעיף זה.

מר טרוסקר:

מ. חזני:

אני מבקש להעיר הערה לסעיף הקודם.
בהזדמנות זו הייתי רוצה לשמוע איפה
בא לידי ביטוי חשבון ההכנסות וההוצאות של ה"ווקף" המושלמי.

מר סורוקר:

אני חושב שבתקציב משרד הדתות.
אבדוק ואתן לך תשובה.

הכנסות על חשבון פנסיה ופיצויים

מר סורוקר:

למעשה ההכנסות על חשבון פנסיה ופיצויים
מסתכמות ב-7.25 מיליון ל"י. מזה נצטרך
לשלם 1.25 מיליון ל"י לאותם האנשים שעזבו את השירות ו-6 מיליון ל"י,
על חשבון פנסיה ופיצויים, אנחנו מעבירים לחלק ג'. זה חידוש
שהכנסנו השנה.

בהתאם לאותו עקרון שהדגשתי קודם
כללנו במספר יחידות משקוט פנסיה ופיצויים, לפי הפירוט להלן:
המרכז לסיכון משרדי - 79 אלף ל"י, שירות השידור - כרבע מיליון
ל"י, המדפיס הממשלתי - כ-120 אלף ל"י, רשות הפיתוח כ-440 אלף
ל"י, ובסך הכל - 863,000 ל"י.

חלק ג'

קח ותמורה של השילומים

מר סורוקר:

העיקרון אשר לפיו אנחנו בונים את
אוסדן ההכנסות בתקציב השילומים מושתת
על ההכנסות שאנחנו מקבלים לפי הסכם השילומים. לפי הסכם השילומים
אנחנו נקבל 3.4 מיליארד מרקים במשך 14 שנה. בערך עד סוף השנה
הנוכחית קיבלנו 1,650 מיליארד מרקים גרמניים.

ז. סוזאייב:

בקשר עם הוויכוח בין גולדמן לשנהר
היינו רוצים לקבל מספרים מדוייקים.

מר סורוקר:

כל המספרים שמסרתי עד עכשיו היו
מדוייקים. בשנים 1952-1958 קיבלנו
1,650 מיליארד מרקים, סכום המהווה כ-50% מכלל השילומים.
מדי שנה אנחנו מקבלים רבע מיליון. שני שלישים מזה מקבלת הממשלה
ושליש הולך לקליימס קונפרנס" באמצעות הסוכנות היהודית.
התמורה עבור שני השלישים שתקבל הממשלה בשנת התקציב הבאה - מסתכמת בדיוק
ב-72 מיליון ל"י המופיעים בתקציב. בנוסף לזה נוצל - וזהו מספר
שאינו לפרסום - 320 מיליון מרקים על חשבון השנים הבאות - על
אניות, ציוד חשמלי, ציוד לרכבת, ציוד לתעשייה וכל שאר הגורמים.
הסכום הזה יופיע בתקציב בשנה הבאה. בתקציב הפיתוח יש הכנסות
מהשילומים על-חשבון השנים הבאות. אם אנחנו מזמינים גנרטור
לייצור חשמל איבנו משלמים אותו במשך שנת תקציב אחת. למעשה
השילומים מגרמניה צריכים להסתיים ב-1963/1964 או מכסימום
ב-1964/65. הספקים הגרמניים, על סמך היתר שקיבלו מממשלת גרמניה,
מספקים לנו ציוד על חשבון השילומים שיגיעו לנו בשנים הבאות.
זה עולה לנו ריבית, כמוכר.

קרנות התמורה של המענק ועודפי תוצרת חקלאית מארה"ב

מר סורוקר:

אנחנו נקבל בשנה הבאה - למעשה כבר
קיבלנו אישור על כך - מענק בסך 7.5
מיליון דולר. זהו המענק שקיבלנו עליו אישור ושאנחנו מתקצבים עכשיו.

אני מבקש שגם בענין זה לא יהיה פרסום. התביעה שלנו מאמריקה היא לאו דווקא בדיוק מה שאני אומר עכשיו, אנחנו מבקשים תמיד הרבה יותר. אני מסביר על מה בנוי הסעיף ואני מבקש לא לפרסם את הפרטים. הפעם אנחנו מגישים גם תביעה לכיסוי נזקי הנצורת.

סעיף זה כולל 7.5 מיליון דולר מענק, כ-15 מיליון מדל"ף (דחלופמנט לואן פנד), כ-37 מיליון דולר עודפי תוצרת חקלאית. מ-37 מיליון אלה הממשלה מקבלת מחצית ההכנסה ואילו 25% מיועדים לקרנות שעומדות לגמרי בבעלות אמריקנית ו-25% לקרן קרולי, קרן הנותנת הלוואות לתעשייה ולגורמים אחרים. אם ניקח בחשבון את מחצית התמורה מעודפי תוצרת חקלאית מארה"ב, יחד זה מסתכם ב-74 מיליון ל"י.

ד. חזני:
האם נקבל שוב חמאה ותוצרת חלב אחרת במסגרת עודפי המזון?

מר טורוקר:
בעודפי המזון לא כלול שום דבר שיפגע במשק החקלאי. במסגרת העודפים כלולות כמות גדולות של מספוא. יכול להיות שנקבל סוגי עודפים שקודם לא קיבלנו, כגון כותבה, למשל, חמרים לייצור הכוסכה לבעלי חיים, גרעיני שמן; יכול להיות שנקבל גרעיני סויה.

קרן התמורה של מלונת חוץ

מר טורוקר:
מספרים אלה הם גם כן לא לפרסום. סכום זה מורכב מההכנסות דלקמן: 8 מיליון משארית המלווה של הבנק ליצוא וליבוא אנחנו חושבים לקבל סכומים ניכרים עבור צינור הדלק הקיים. כללנו בסעיף זה כ-9 מיליון ל"י ממכירת הצינור וחילקנו את המכירה בתוך גביות ע"ח קרן, ז.א. שאנחנו מקבלים את כל הקרן שהשקענו. הושקע עד עכשיו בתוך קו אילת-חיפה כ-30 מיליון ל"י. 30 מיליון ל"י אלה ישארו פעילים פרט ל-10-12 מיליון ל"י של הקו של 8 צול, שלא יכנס למערכת החדשה, ובמקום זה יבוא הקו הגדול של אילת-באר-שבע. אנחנו מקווים למכור את כל ההשקעה. יכול להיות שזה יגיע ל-18 מיליון ל"י, 10 מיליון דולר, וסכום זה מופיע בהכנסות - 9 מיליון כאן ו-9 מיליון על חשבון גביות.

20 מיליון ל"י כללנו אקרן קרולי. כלפי האמריקנים איננו מתקצבים סכום זה, מפני שהוא עומד לדיסקרציה של הקונגרס האמריקני.

ד. סוזאייב:
מדוע סכום זה צריך להיות כלול בתקציב?

מר טורוקר:
מפני שהלוואת אלה ניתנות בערבות הממשלה.

ד. סוזאייב:
אבל מקבלת הלוואה חותם על התחייבות בפני האמריקנים.

מר טורוקר:
חותמים הסכם משולש. הוא משלם לבנק ליצוא ויבוא.

ד. סוזאייב:
אני חושב שסכומים אלה לא צריך לכלול בתקציב המדינה.

מ. סורוקר:

זה יותר מערבות המדינה, זו המלצת המדינה, אלה מפעלים באישור הממשלה.

מ. חזני:

אבל סכומים אלה לא חוזרים לקופת האצר.

ז. סוזאייב:

זה משונה מאד. איבני מבין מדוע צריך לבפח את התקציב. אני יודע על כמה מקרים שמפעלים מנהלים מו"מ עם נציגי הקרן. בדור שהם צריכים לקבל הסכמת האוצר.

מ. סורוקר:

יותר מהסכמה.

ז. סוזאייב:

לגבי הלוואות אלה מהקרן יש הסדר אחר, הן ניתנות בתנאים אחרים, הרבה יותר טובים מאשר בדרך-כלל; מדוע זה צריך להופיע בתקציב?

מ. סורוקר:

אני מוכן לברר את העניין הזה שוב. מכל מקום היו מספיק נימוקים לכלול סכום זה כאן.

בסכום זה מופיעים עוד 5 מיליון מהמלווה הצרפתי. בסך הכל - 114 מיליון ל"י.

מהוע לא מנצלים את המלווה הצרפתי?

ז. סוזאייב:

יש בעיות אם הציוד.

מ. סורוקר:

אני יודע שאנשים מוכנים לקנות ציוד צרפתי, אך ממשרד המסחר והתעשייה מודיעים שאין

ז. סוזאייב:

הקצבה מהאוצר.

מ. סורוקר:

אני מניח שאגף מטבע חוץ מנצל בצורה היעילה ביותר את כל המלווה, כולל מלווה זה.

גביות ע"ח הלוואות

מ. סורוקר:

מר נאמן דיבר על סעיף זה.

הכנסות מרשות הפיתוח

מ. קלמר:

סעיף זה כולל המכירות של חברת "עמידר"?

מ. סורוקר:

כן. "עמידר" מוכרת רכוש שהועבר אליה. לעולים החדשים יש רשות לרכוש את הדירות.

ז. סוזאייב:

פעם שוחחנו בוועדה איך להמריץ את רשות הפיתוח למכור יותר נכסים. הוסבר לנו אז כי המכירה כרוכה בסיבוב פורמלי, באשר כל מכירה צריכה להחאשר על-ידי ועדת השרים לענייני כלכלה. היתה הצעה להעביר לחברת "עמידר" רכוש בסך כ-10 מיליון ל"י - העברה פיקטיבית כמובן - כדי למנוע את הצורך באישור מצד ועדת השרים לענייני כלכלה.

מ. סורוקר:

"עמידר" קיבלה היום לרשותה בניה של שיכוני עולים אשר בזמנו בוצעה ע"י אגף השיכון. במאזן "עמידר", כפי שהוא מופיע בדברי ההסבר, יש פירוט מלא. שם תמצאו מה מספר היחידות, מה הועבר ל"עמידר" וכו'. אנחנו ממריצים את החברה למכור בתנאים יותר טובים, כי כך הרכוש נשמר טוב יותר.

בתנאי החוזה בין הממשלה ובין "עמידר" נלקחה בחשבון האפשרות ש"עמידר" תמכור, נוסף לשכר הדירה שהיא גובה, ולכן בהחזר ההלוואות הוכנס סכום מסויים של מכירות.

היו"ר י. גורי: בעצם "עמידר" ממלאה תפקיד של נאמן.

מר סרוקר: כן. החוזה בין "עמידר" ובין הממשלה קובע את קצב המכירות.

מ. חזני: בעת עריכת החקציב לשנה השוטפת האומדן בסעיף זה היה הרבה יותר קטן. מאשר 13.5 מיליון ל' דומני 7 או 8 מיליון ל"י, ובבירור שהיה לנו עם מר לויין הוא בעצמו פיקפק באפשרות של קבלת סכום כזה. אני מסופק אם אמנם יכנס סכום של 13 מיליון ל' לדעתי יכנס הרבה פחות. על-סמך מה אתם קובעים לשנה הבאה אומדן של 15 מיליון ל"י?

היו"ר י. גורי: כדאי להעביר שאלה זו לבירור שיהיה לנו עם מנהל רשות הפיתוח.

ז. סוזאייב: גם בדיון שנערך לפני שנה זה לא היה רק הרוש שלי שלו היו במחלקת המכירות של רשות הפיתוח אנשים עם יותר מרץ ועם יותר כשרון לעבודה בקונוונקטורה זו של הארץ, אפשר היה להגדיל באחוז ניכר את ההכנסות מסעיף זה.

הלוואות מהמוסד לביטוח לאומי להשקעות פרודוקטיביות

מר סרוקר: סעיף זה מחושב לפי היקף ההכנסות הקיימות מהביטוח הלאומי ולפי הריבית שהממשלה משלמת על ההלוואות שהיא קיבלה עד כה מהמוסד לביטוח לאומי.

מ. חזני: האם אני רשאי להביך מנוסח הסעיף הזה שיתר ההלוואות אינן להשקעות פרודוקטיביות?

מר בזק: החוק דורש להגדיר כך את הסעיף.

מר סרוקר: לביטוח הלאומי יש השנה בערך 20 מיליון ל"י יותר הוצאות, לתגמולים ולפנסיות, עקב כניסתם של יותר זקנים למעגל הביטוח הלאומי.

ממלואת פנים על-ידי אמיסיות

מר סרוקר: אנחנו מביאים בחשבון קניות של איגרות מצד כל הקרנות אשר בהתאם לחוק חייבות לקנות, בערך ב-65% מהונן.

ז. סוזאייב: אני מעוניין לקבל פרטים מדוייקים בסעיף זה.

מר סרוקר: אני מוכן לדבר על זה מחר. אביא ניתוח מדוייק

ממלואת פנים אחרים

מר סרוקר: אלה הם שרידים מכל מיני מלוות.

תקבולים מיוחדים

מר סרוקר:

הכוונה לקרן השוואה לדלק.

תגמולים לנכי המלחמה ורדיפות הנאצים

מר סרוקר:

סכום זה מבוסס על ההוצאה למעשה כפי שבאה לביטוי השנה.

מ. חזני:

כידוע ישנו ויכוח מתמיד עם הנוגעים בדבר אשר משפיעים עלינו שפע של חומר, שבחלקו,

על כל פנים, הוא משכנע.

לדברי נציגי הארגון, שהשיג את תיקון החוק בדנה שעברה, המספר הזה שאתם נוחנים בחקציב הוא מופרז ביותר, על כל פנים לגבי השנה השוטפת, כי הפרוצדורה של בדיקות רפואיות, מתן אישורים ועדויות היא כה אטית שלמעשה אושרו 500 מקרים בסך הכל. הם אומרים שסכום כזה היה מספיק בכדי למלא את כל הדרישות הנוספות שלהם.

מר אבולעפיה:

בחקציב של השנה השוטפת הוספנו חצי מיליון ל"י כדי למלא את החסר. רק השבוע קיבלנו דרישה נוספת לעוד 850 אלף ל"י הדרושים לשנה השוטפת. מדי שנה בשנה עולות ההוצאות בסעיף זה ובעוד שלוש שנים תגיענה, ילפי המשוער, ל-14 מיליון ל"י.

מר סרוקר:

עד סוף מרס 1958 התווספו 175 מקרים חדשים ואנחנו חושבים שיתווספו עד סוף השנה הזאת עוד 325 מקרים. ב-1959/60 יתווספו עוד 750 מקרים.

מר אבולעפיה:

רק לנכי רדיפות הנאצים נצטרך להוציא בשנה הבאה כ-3.7 מיליון ל"י.

מר בזק:

שר האוצר אמר בוועדה, וגם במכתב שקיבלנו ממנו, שזה יעלה מדי שנה מיליונים כבדים.

מר שרון:

ארגון נכי מחנות הריכוז והפרטיזנים טוען שהם רוצים את אותן זכויות שיש לנכי מלחמת השיחרור. זה מתבטא במכונניות, תגמולים, דמי-נסיעות, הוצאות ריפוי וכו'. למעשה, לאט לאט אנחנו מגיעים למצב שהזכויות של הנכים הללו משתוות לזכויות נכי מלחמת השיחרור.

עכשיו אני מגיע לנכי רדיפות הנאצים. פה יש שבעה ארגונים. אם אני נפגש עם נציגי ארגון אחד כעבור שבוע דורש פגישה ארגון אחר וכעבור שבוע חוזר חלילה. החוק החדש לגבי נכי רדיפות הנאצים רוצה, לאט לאט, "להתחרות" בחוק לנכי המלחמה בנאצים. הם רוצים תשלום רטרואקטיבי, כלומר, שכל אדם, המתאשר כנכה, יקבל תשלום של 5 או 6 אלפים ל"י.

אשר לטענתם בדבר פרוצדורה אטית, נכון הדבר שבזמנו הייתה הפרוצדורה אטית. זה נבע מתוך כך שבהתחלה היה צריך להכשיר צוות חוקרים, ללמד אותם, לארגן אותם. כיום הגענו לכך שמדי חודש בחדשו גומרים עם 100 מקרים - לחיוב או לשלילה. והתקציב לשנה הבאה בנוי על 1200 מקרים לשנה.

בלשכה השיקום שלנו יש כיום כ-8 - 9 אלפי

תביעות. צריך להיות ברור שאנחנו נוהגים לפי החוק המחייב המצאת אישור מהגרמנים על שלילת חופש. לדעתנו ישיגו אישורים כאלה לא יותר מ-2500 איש, ז.א. שתוך שנה-שנתיים נגמור עם כולם, במידה שלא יתקבלו אישורים נוספים על שלילת חופש.

מ. חזני:

מדוע ההוצאות בסעיף זה יגדלו עד 14 אלף ל"י

מר אבולעפיה:

מפני שמספר הנכים גדל מדי שנה.

מר שרון:

עכשיו יש עוד בעיה, בעיית יהודי רומניה. פתרון הבעיה תלוי בהכרעה של משפט תלוי ועומד בגרמניה. שלטונות גרמניה נתנו מספר אישורים על שלילת חופש ליוצאי רומניה ולא לה אנחנו החלטנו כן לתת תגמולים. אחרי כן טענו השלטונות הגרמני שהם אינם אחראים על מעשי הרומנים ומאז לא נתנו יותר אישורים על שלילת חופש ליוצאי רומניה. אם היהודי הזה, אשר הגיש את המשפט, יזכה בו, הרי יש להניח שכ-60 או 70 אחוז מתוך 30-40 אלף יהודי רומניה יגישו חביעות - בין אם הם נכים או לא.

ז. סוזאייב:

כמה הם יכולים לקבל מהגרמנים?

מר שרון:

ברגע שמישהו מקבל אישור על שלילת חופש הוא נכלל בהסכם השילומים ואנחנו נצטרך לשלם לו פיצויים. הוא מקבל כ-2000 מרק פיצויים על שלילת חופש.

כדי להחיש את הטיהול בבקשות הנכים פחחנו גם משרד בחיפה, והיה לנו ויכוח לגבי מספר הפקידים. לדעתי דעתם של חברי הכנסת, כאילו איננו עושים את המכסימום בשביל הנכים, אינה מוצדקת.

מר סורוקר:

לא מדובר על צרות עין, אבל חברי ועדת הכספי המחליטים חייבים לדעת שכל החלטה עולה בכסף.

מר שרון:

העוקץ שבדבר הוא החשלוּם הרוטרואקטיבי.

ז. סוזאייב:

מהו הממוצע של תשלום זה?

מר שרון:

כ-7000 ל"י תשלום חד-פעמי ואח"כ כ-100 ל"י לחודש. נוסף לזה - טיפול רפואי.

ז. סוזאייב:

בלי קשר עם מצבו החומרי?

מר שרון:

בלי קשר. אבל אם אין לו פרנסה אנחנו חייבים למצוא בשבילו סידור מתאים. רק על מתן מכוניות, דבר המקובל לגבי נכי מלחמת השיחרור, הטלנו וטו.

תגמולים לנפגעי ספר

מר סורוקר:

החשלוּם לנפגעי ספר אינו מבוצע על-ידי הממשל אלא על-ידי המוסד לביטוח לאומי. בהתאם למה שהמוסד לביטוח לאומי משלם הממשלה מחזירה לו.

מ. חזני:

נפגעי הספר טוענים, והם הוכיחו לי זאת במספרים, שהתגמולים שהם מקבלים - אפילו בשעה של פגיעה גופנית - הם יותר נמוכים מאשר תגמולים שמקבל חייל בשירות פעיל, בשעה שכוונת המחוקק הייתה להביא את נפגעי הספר לתנאים שווים עם חיילים, משום שהם פעלו באותם תנאים - בין אם במדים או לא במדים. הייתי מבקש לברר ולומר מדוע לא ישוו את התנאים.

מר סורוקר:

אבדוק את העניין.

חגיגות שנת העשור

מ. חזני:

אני רוצה להעלות את ענין

מנהל משרד ראש הממשלה התחייב שהכסף הזה יוחזר ממקורות פרטיים, שאיננו מחוייב לגלות את שמם. הוא מסר על כך בישיבת ועדת המשנה באותה ועדה סוכם של-1 באפריל 1959 יוגש דו"ח ביניים על כל ההוצאות של חגיגות העשור, משום שהרושם היה שיש עודף של כסף בסעיף זה.

מר סורוקר:

ועדת העשור למעשה חסיים את פעולותיה אחרי הוצאת מטבע חנוכה הבאה. מבחינת התקציב, הוצאה זו חחול לא בשנת 1958/59, כך שוועדת העשור תקבל יותר הכנסות וחוציא יותר הוצאות. חש בנו להביא זאת בצורה של הכנסה מיועדת ואז יתברר לך מה היו ההכנסות המיועדות ועל מה זה יוצא. לא יהיה דו"ח על כל פעולות העשור. בניגוד למה שחששנו עמדה ועדת העשור יפה במסגרת התקציב.

סיוע טכני

מר סורוקר:

סעיפי הסיוע הטכני אינם מופיעים בסעיף נפרד, כשם שהיה לפני מספר שנים, אלא מחולקים בין כל משרדי הממשלה. כידוע לכם אנחנו מקבלים נוסף למענקים, עודפי תוצרת מזון והלוואות גם סיוע טכני בצורה של מומחים, השתלמויות או ביצוע פרויקטים ביחד אתם בשטח התעשייה, המחצבים והמכרות, ופרוייקטים אחרים. אחרי מאבק של מספר שנים הצלחנו לשכנע את האמריקנים שתכנית הסיוע צריכה להשתלב בתוך סולם העדיפויות של המשרדים, לפיכך הסכום הכולל שמופיע השנה, בסך 3 מיליון ל"י, מחולק בין המשרדים השונים.

ז. סוזאייב:

איפה זה מופיע בהכנסה?

מר סורוקר:

זה לא מופיע בהכנסה. האמריקנים נותנים דולרים ואנחנו נותנים את הלירות הדרושות בכדי להשלים את הפרוייקטים. כשתדונו בתקציבי המשרדים תשמעו פרטים מלאים על כל הפרוייקטים שישנם. בין הפרוייקטים החשובים אני יכול לציין את הפרוייקט של המכון לעיצוב המוצר, מחקר הידרולוגי רציני, הדרכה של מנהלים ושוליות ועוד. אנחנו מכסים את הוצאות המומחים הזרים בלירות ואת החזקת כוח האדם המקומי. הם מכסים את ההוצאות בדולרים.

ז. סוזאייב:

דווקא את ההשתתפות שלהם בדולרים יש הצדקה להכניס לתקציב.

מר סורוקר:

אנחנו אף פעם איננו יודעים כמה זה. האמת היא שהם לא רצו גם את הלירות שנכניס לתקציב, הם אומרים שזה לא שייך לממשלה.

גימלאות ופיצויים - לשדים, לחברי-כנסת, לעובדי מדינה

מר סורוקר:

מי שרוצה לדעת מה המדינה מוציאה לחשלום גימלאות ופיצויים יפתח את דברי ההסבר וימצא ביאורים מפורטים. לדוגמה: אם בשנת 1956/57 שלמה המדינה כ-467 אלף ל"י גימלאות לעובדי מדינה, הרי בשנת 1957/58 שלמנו ל-1034 עובדים כ-1.8 מיליון ל"י.

השתתפות מוסדות

מר סורוקר:

אנחנו מעריכים את השתתפות הסוכנות בהחזקת השירותים הרגילים בסכום של 10 מיליון ל"י. אם נחשב כמה עולים למדינה השירותים לקליטת מספר העולים שיבואו השנה נגיע לסכום גדול מזה, אבל זהו הסכום שהסוכנות משתתפת בו.

הוצאות שונות -

הוצאות מינהל מלוות המדינה

מר סורוקר:

אלה אינן הוצאות אדמיניסטרטיביות. מינהל מלוות המדינה הועבר לבנק ישראל ובנק ישראל מקבל השתתפות עבור העבודה שהוא עושה במקומנו. אולם הוצאה זו חוזרת אלינו ע"י הרווחים של בנק ישראל.

דמי עמלה והוצאות בנקים בארץ

החזרות ע"ז ההכנסות משנים קודמות

מר סורוקר:

יש ואנחנו צריכים להחזיר הכנסות שלא היינו צריכים לגבותן.

קרנות ומפעלים שונים

מר סורוקר:

סעיף זה מורכב מהוצאות השתתפות, נמתן הלוואות למפעלים שונים. ביקר הישר: לחברה הכלכלית לירושלים, השתתפות במפעלי זכרון, השתתפות במפעלי יד ושם (תממשה התחייבה להשתתף בצורה מקבילה להשתתפות של ה"קליימס קונפרנס"), השקעה במחלקת המדידות הממשלתית לרכישת משקפת הדישה לצילומי אוויר, לצורך מיפוי שטחי הארץ...

מה פתאום זה שייך לכאן?

ז. סוזאייב:

אלה הם סעיפים קטנים. שאינם שייכים לאף אחד ממשרדי הממשלה.

מר בזק:

איך אפשר לכלול השתתפות במפעלי יד ושם בתק הפיחות?

ז. סוזאייב:

יש הרבה דברים שתוכל לומר עליהם שאין מקומם בתקציב הפיחות. אילו היה זה מענק

מר סורוקר:

היה מופיע בתקציב הרגיל.

מדוע צריך לנפח את תקציב הפיחות על-ידי הכללת סכומי כסף המיועדים למוסדות שאין

ז. סוזאייב:

לצפות מהם רווחים?

ההשתתפות ב"יד ושם" היא לצורך הקמת מבנים. אתן לך דוגמה אחרת: את השתתפותנו בתקציב השוטף של האוניברסיטה אנחנו כוללים בתקציב הרגיל. אולם את התקציב למבנים חדשים בא מתקציב הפיחות.

מר סורוקר:

רכישת המצלמה לצורך מיפוי שייכת למשרד העבודה.

ז. סוזאייב:

מר סורוקר:

אם תעמדו על-כך אפשר לשנות את המיקום.
הסעיף העיקרי הוא לעידוד התיירות.

היו"ר י. גורי:

נבדוק את הרשימה הזו ויתכן שנציע הצעת
מיקום אחרת.

השקעות בהקמת בנינים ממשלתיים

מר סורוקר:

משרדי הממשלה תובעים שיכון. אם זכרוני אינו
מטעה אותי מונחות עתה על שולחני תביעות
בסך 10 מיליון ל"י. הפרוייקטים הגדולים אשר נקים בסכומים אלה, וזאת
הבטחנו תמיד - קודם-כל היכל המשפט בתל-אביב. היכל המשפט יהיה אולי
הבנין הגדול ביותר במדינה. מדברים על 17 אלף מטר מרובעים בניה ומדברים
על שילוב בית-המשפט השלום ובית-המשפט המחוזי לצרכי תל-אביב. זה יעלה
כ-5.5 מיליון ל"י. בשלב הראשון ייבנה בית-המשפט השלום. אני חושב
שהשנה מיליון ל"י יוצא לבתי-משפט. אישרנו הקמת מבנה לבית-משפט בבאר-שבע,
באשקלון ומדברים על תוספת בית-משפט ברחובות ובחדרה.

היו"ר י. גורי:

מה המצב בקשר להקמת בית-סוהר לנשים?

מר אבולעפיה:

במשך כל השנה חיפשו מקום. רק לפני חודש
איחרו מקום ליד אבן יהודה ורק עכשיו

מתחילים להכין חכניות.

מר בזק:

בקשר להקמת היכל המשפט היחה טענה בוועדת
הכספים שמדי שנה מקציב האוצר את הסכומים

הדרושים אולם הבנין לא נבנה.

היו"ר י. גורי:

מה יש איזה מין קצב של צב. מה הסיבה?

מר סורוקר:

יצו להגיע למשחו סופר-מודרני. מר גד אשר
גנב ששה שבועות באירומה, ביקר בחיכלי המשפט
בכל ארצות אירומה ויש לקוות שהתכניות מגיעות לשלב של סיום. נוסף לכך
היה צורך בתיאום מלא עם המשטרה.

היו"ר י. גורי:

האמת היא שכאשר אומרים "היכל המשפט"
מבינים שהכוונה היא למושבנו של בית-הדין
העליון. איך ליישב זאת שהיכל המשפט ייבנה בתל-אביב ולא יכלול בתוכו
אח בית-הדין העליון?

מר סורוקר:

כשיבוא מר אייזנברג חוכלו לשאול אותו.

כמו כן התחלנו בבנין בנינים מס' 2 ו-3
בקריה בירושלים, לאחר שהיסודות עומדים זה 8 שנים. התחלנו בבנין מס' 2
השנה. זהו בנין שלחלמתו יידרשו 1.25 מיליון ל"י.

ז. סוזאייב:

למי מיועד בנין זה?

מר סורוקר:

למשרדי ממשלה. שיכון משרדי הממשלה בירושלים
אינו מניח לגמרי את הדעה. ישנה החלטת
עקרונית של הממשלה שיש לפתור בצורה רדיקאלית את בעיית השיכון של משרדי
הממשלה בירושלים על-ידי העברת מרכז הכובד לקריה החדשה. מכל מקום סעיף זה
לגמרי אינו עומד במנין התביעות שיש.

ז. סוזאייב:

אולי אתה יכול לחלק סכום זה?

מר סורוקר:

יש תביעות בסך 10 מיליון ל"י.

ז. סוזאייב:

אינני ירוץ לדון בסעיף זה בכל לוחו. אני
מבקש מירוש. משום שלחקמת בנינים לבתי-משפט

איש לא יחנגד אבל בנוגע להרחבת הבניה בקריה בירושלים חיינה דעות שונות.

מר סורוקר:

לבנין בקריה מוקצב סכום של כחצי מיליון ל"י, כי הוא נמצא בשלב של בניה. לבתי-משפטי יוצא

כ-3/4 מיליון ל"י. נוסף לכך יש חביעה רצינית מאד מצד אנשי אגף ההכנסות. בחל-אביב כל משרדי אגף ההכנסות מפורזים בכל פינות העיר ומזה נפגמת יעילות העבודה. אני בדקתי ענין זה אישית ונוכחתי לדעת שמצב הדיור הוא כה רע עד כי חייבים היום להכניס 2-3 מפקחי שומה לחוך חדר אחד, דבר שמביא במבוכה את האזרחים הבאים לפקידים אלה, כל מידוע בעניני מס הכנסה כל אחד מבקש שמירה על סודיות. הקהל מגיב על כך בטענה שזה יחס של זלזול מצד שלטונות מס ההכנסה ומצד שני זה גורם לירידת ההכנסות. הם דורשים הקמת בנין חדש אשר יאכסן את כל האגפים וכל הסניפים ואשר אליו יגשו אזרחי העיר בסידור כל ענין הקטור במסים באזור תל-אביב. אין ספק שהיה בזה גם חסכון בכוח אדם. אין ספק שמבחינת הצורך בבנין מרכזי לצורך זה, הוא עומד במקום שני אחרי היכל המטפט.

ז. סוזאייב:

מכל מקום אני מבקש פירוש מדוייק לסעיף זה.

הקמת מרכז למחלקת עבודות ציבוריות בצפון

מר סורוקר:

הכוונה היא להעברת מ.ע.צ. מחיפה לנצרת. המטה הצפוני של מ.ע.צ., הנמצא כיום בחיפה,

סעון הרחבה כחוצאה מנרחבת תיקף המעולות.

ז. סוזאייב:

מהוין מה נובעת ההרחבה?

מר סורוקר:

יש יותר יטובים, יותר כבישים, יותר החזקה, יותר פעילות של החזקה ושמירה על הרכוש.

במסגרת העברה משרד המנהל לנצרת החלט גם על העברת מ.ע.צ. לנצרת. זה יתן עבודה ל-1200 מפעילים נוספים. מבחינת הכדאיות אין ספק שזו אחת ההשקעות הטובות ביותר, כי המרכז בארבעה מקומות משכורות והוצאותיהם מתקציב המדינה, אנשים שגורו בחיפה רחוק ממרכז מקום פעילותם, בעוד שנצרת נמצאת במרכז שטח הפעילות של מ.ע.צ.

מרכזי הכשרה מקצועית ממשלתיים וציבוריים

מר סורוקר:

סעיף זה מוסבר כשלעצמו. יש מרכזי הכשרה מקצועית בכל חלקי הארץ.

דמי מחזור לפעולות מימון

מר סורוקר:

אפשר להסביר זאת משלוש בחינות. מבחינה כלכלית זה העודף בחקציב. סעיף זה מיועד

להגדלת המחסנים של הממשלה.

ז. סוזאייב:

לפי כל ההסברים המחסנים גדלו ב-1958 וההסבר היה שב-1959 לא היה צורך בהגדלה נוספת.

מר סורוקר:

אבל צריך לממן מה שעלה.

ז. סוזאייב:

ב-1958/59 נחננו 15 מיליון ל"י.

מר סורוקר:

נחנם עד 82 מיליון ל"י.

ז. סוזאייב:

איפה זה מופיע?

מר סורוקר:

במאזן של החשב הכללי. המלאי אצל החשב הכללי מופיע ב-120 מיליון ל"י.

מר סורוקר: זה לא רק מלאי, זה להרבה דברים נוספים. היה חשש לדבולואציה בתורכיה. מאחר שהיתה שם יתרה של יצואנים ישראלים היה חשש שיפסידו חלק מהמטבע. הממשלה נכנסה לעיסקה, לשם ניצול העודפים האלה, על-ידי קניית חטה. זה נעשה בסכומים אלה..

אני חושב שחח"כ סוזאייב שואל את שאלתו בצורה הפוכה. הוא היה צריך לשאול: למה רק 25 מיליון ל"י? הוא היה צריך לעזור לי כי זו עמדת האופוזיציה.

היו"ר י. גורי: זה כאילו הגדלת את הרזרבה של המדינה.

מר סורוקר: אתה דיברת על רזרבה, חח"כ בדר דיבר על רזרבה בדולרים.

ז. סוזאייב: כאשר אדבר על סעיף זה באמת אדבר בנימה זו, אבל כאשר אני עומד בפני השאלה שיש שעת חירום וחסרים כספים לפעולות חד-פעמיות אז אני צריך לשקול מהו הרע במיעוטו. אני מבקש פרטים על המלאי שבמאזן.

מר סורוקר: השיקול של גודל המלאי הוא שיקול כמה המשק הישראלי צריך להחזיק רזרבות - לא האדם הפרטי - כדי להתכונן ולהיות מוכן לקראת מצב של חירום.

היו"ר י. גורי: בין אם נקרא לזה הון חוזר או דמי מחזור המדובר בסכום של 25 מיליון ל"י העומד כעין קרן ברזל שאין נוגעים בה, אלא ברגע שמופיע באופק איזה ענין וצריך להגדיל את המלאי משחמשים בסכום זה.

מר סורוקר: אני רוצה להסביר עוד שאלה הקשורה בהשקפת העולם של הממשלה לגבי החקציבים. הממשלה מוציאה תקציב בהתאם לתנועות הכלכליות של המשק. במשק יש פעילות סדירה של המשק מצמצמת הממשלה את פעילותה על-ידי תקציב עודף; ובשעה שיש אבטלה היא עושה את ההיפך - מגבירה את פעילותה היא. תכנית ה"ניו דיל" של רוזבלט הייתה מבוססת על עקרון זה - הגברת הפעילות של הממשלה בשעה שהמשק היה במדרגה של שפל. לממשלה, מבחינת ההוצאה, אסור שתהיה פילוסופיה של "החבאת הכסף תחת הבלטה". כל הכסף שיש ברשות הממשלה ואשר היא צריכה להוציא אותו אם היא איננה מוציאה אותו היא עושה מעשה רע; אלא שכמובן היא צריכה להוציא אותו בצורה הטובה ביותר לדעתה.

ז. סוזאייב: אם אתה סופג מהמשק 25 מיליון ל"י על-ידי מלווה חובה אתה פוגע בפעילות המשק וכתוצאה מזה הממשלה תצטרך להגביר את פעילותה.

מר סורוקר: זה לא נכון משום שאינני עושה סטריליזציה של הסכום הזה, אני מחזיר אותו חזרה למשק.

ז. סוזאייב: אולי בנקודה זו אתה צודק למרות שאני יכול לחלוק על זה, משום שהפעילות של המשק והפעילות של הממשלה אי-אפשר להשוות לירה כנגד לירה. לפי דעתי חלק מהחזקה המלאי אפשר להעביר לאנשים פרטיים, בארץ ובחו"ל, ועל-ידי כך לשחרר סכום מסויים של כסף.

קרן לפרעון אגרות מלווה עצמאות ופיתוח

מר סורוקר: סכום זה מיועד לקניית דולרים.

ז. סוזאייב: אני מבקש דיון נוסף על זה. אפשר לקנות דולרי "להחזיק" אותם ולהשתמש בהם.

מר סורוקר: עובדה שיתרת הדולרים בבנק ישראל גדלה.

תשלומים לכיסוי הוצאות תקציב הפיתוח לשנת 1958/59

ז. סוזאייב:

פה מתעוררות כמה שאלות. כאשר דנו על תקציב הפיתוח לשנה השוטפת ידענו שיש סכום כזה וכזה המחולק כך וכך בין הסעיפים השונים. אילו הייתי יודע אז שיש 25 מיליון ל"י פחות יתכן שהייתי עובר על ההוצאות והייתי מציע לקצץ בסעיפים מסויימים. אין אני צריך להגיד שבין אם יש הכנסה ובין אם אין סכום כזה וכזה צריך להוציא.

מר סורוקר:

היו לנו נימוקים לכלול את הסכום הזה ולא ידענו שלא נקבל אותו. התברר, למשל, שלא נוכל לנצל את כל המלווה מהבנק ליצוא וליבוא בארצות הברית מתוך כך שהסחור שהיינו צריכים לקנות הן ב-20 או ב-30 אחוז יותר יקרות באמריקה מאשר במקום אחר, וכך מה"בונדס" יתכן שנקבל פחות ממה שחשבנו. ההכנסות מהשירות הבולאי אימדנו ב-11 מיליון ל"י בעוד שלמעשה נקבל 5 עד 6 מיליון ל"י, כלומר יחסר 5 מיליון ל"י.

אתה אומר שאפשר לבנות את התקציב במערכת עדיפיות אחרת. אבל למעשה אתה קשור עם מערכת שלימה של המשק. אתה אומר לתעשייה, לחקלאות, למתצבים וכך הלאה - תכננו עצמכם בסדר גודל מסויים, כזה וכזה, אין אתה יכול להגיד להם: בכל שלושה חדשים נבדוק ונקבע מחדש את מסגרתכם.

ז. סוזאייב:

יש לי הרבה להגיד על סעיפים אלה ואני מבקש להשאיר אותם פתוחים. זו לא בצורת שבאה באופן פתאומי. כאשר אתה מנהל משק אתה צריך לדעת מה צפוי לך.

מר סורוקר:

הכל בא מפני שלא ידעתי על זה.

הישיבה ננעלה בשעה 19.10.